

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ:
НАЦІОНАЛЬНИЙ, ЄВРОПЕЙСЬКИЙ,
ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИЙ ВИМІРИ**

Матеріали

науково-практичного круглого столу

(м. Суми, 26 січня 2024 року)

Суми
Сумський державний університет
2024

СКЛАД ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ:

Крупчан О. Д., доктор юридичних наук, професор, академік НАПрН України, директор Інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

Попович Т. Г., кандидат юридичних наук, старший дослідник, учений секретар НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

Руденко Л. Д., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки СумДУ;

Плотнікова М. В., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного, європейського права та порівняльного правознавства СумДУ;

Швагер О. А., кандидат юридичних наук, асистент кафедри міжнародного, європейського права та порівняльного правознавства СумДУ

*Рекомендовано до видання
рішенням вченої ради
Навчально-наукового інституту права СумДУ
(протокол № 5 від 23.01.2024 року)*

Правове регулювання фінансових послуг: національний, європейський, глобалізаційний виміри : матеріали науково-практичного круглого столу (м. Суми, 26 січня 2024 р.). – Суми : Сумський державний університет, 2024. – 105 с.

До збірника ввійшли тези доповідей та повідомлення викладачів, студентів, учених та аспірантів ЗВО і наукових установ, які брали участь у науково-практичному круглому столі «Правове регулювання фінансових послуг: національний, європейський, глобалізаційний виміри», присвяченому актуальним питанням правового регулювання ринків фінансових послуг в Україні та Європейському Союзі.

ЗМІСТ

	С.
ВСТУПНЕ СЛОВО.....	6
<i>Bazylieva V.</i> FOREIGN EXPERIENCE IN PROTECTING THE CONSUMERS' RIGHTS OF FINANCIAL SERVICES.....	8
<i>Bila A. V.</i> SOME IMPLEMENTATION ASPECTS OF INTERNATIONAL STANDARDS REGULATING THE FINANCIAL SERVICES MARKET IN UKRAINE.....	13
<i>Shcherban Elena</i> SOME IMPLEMENTATION ASPECTS OF INTERNATIONAL STANDARDS REGULATING THE FINANCIAL SERVICES MARKET IN UKRAINE.....	13
<i>Гуцалюк О. М., Бондар Ю. А.</i> РОЗВИТОК РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	16
<i>Даценко О. І.</i> РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ У ЗАХИСТІ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ.....	20
<i>Дерев'янко Б. В.</i> ПРО ПОСИЛЕННЯ КОНТРОЛЮ ДОТРИМАННЯ ПІДСТАВ НАДАННЯ ОКРЕМИХ ФІНАНСОВИХ ВИПЛАТ.....	23
<i>Дмитренко Е. С.</i> АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АДАПТАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ФІНАНСОВУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НАДАВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ НАБУТТЯМ УКРАЇНОЮ СТАТУСУ КАНДИДАТА НА ЧЛЕНСТВО У ЄС.....	27
<i>Ільченко М. Г.</i> АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІНАНСОВО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ КРИПТОВАЛЮТИ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ НАБУТТЯМ УКРАЇНОЮ СТАТУСУ КАНДИДАТА НА ЧЛЕНСТВО У ЄС.....	31

<i>Клименко К. В., Ухналь Н. М.</i> ІНСТИТУТ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ.....	36
<i>Корнева Т. В., Сірочук І. В.</i> ФОРМУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СТРАТЕГІЇ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	40
<i>Кузмін А. Р.</i> ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СПІВПРАЦІ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ БАНКОМ РЕКОНСТРУКЦІЇ ТА РОЗВИТКУ.....	45
<i>Маланчук Т. В.</i> НОВІ ПРАВИЛА ЄС ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ ПОЗИЧАЛЬНИКІВ СПОЖИВЧИХ КРЕДИТІВ.....	48
<i>Плотнікова М. В.</i> ВИМОГИ ДО РЕКЛАМИ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ ЯК СКЛАДОВА ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ У ЄС.....	51
<i>Пожидаєва М. А.</i> ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ АКТИВ ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ У СФЕРІ ПЛАТІЖНИХ ПОСЛУГ У ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ: ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ.....	55
<i>Руденко Л. Д.</i> ДО ПИТАННЯ ПРО ЗАКОННІСТЬ КОМІСІЇ ЗА ОБСЛУГОВУВАННЯ КРЕДИТУ ЯК УМОВИ ДОГОВОРУ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ.....	61
<i>Рудой В. М.</i> ПОСИЛЕННЯ НАГЛЯДУ ЗА НЕБАНКІВСЬКИМИ ФІНАНСОВИМИ УСТАНОВАМИ В УКРАЇНІ.....	64
<i>Рудой В., Лисенко І.</i> НОВАЦІЇ КОНТРОЛЮ ЗА ЗАХИСТОМ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ.....	68

<i>Світличний Д. С.</i> ПРО РОЗВИТОК ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ У СФЕРІ ТРАНСПОРТУ.....	71
<i>Устинова І. П.</i> СВДС ЯК ВИД ФІНАНСОВОГО МОНИТОРИНГУ.....	76
<i>Ушинкіна О. А.</i> ДЕРЖАВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОБІГУ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ В УКРАЇНІ: АДАПТАЦІЯ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТИВ.....	80
<i>Цветков А. М.</i> ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ.....	84
<i>Цукан С. В.</i> ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ЄВРОПЕЙСЬКОГО РЕГЛАМЕНТУ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКІВ КРИПТОАКТИВІВ (MICA).....	89
<i>Швагер О. А.</i> ПОРЯДОК ІНФОРМУВАННЯ УЧАСНИКІВ ПЕНСІЙНИХ СХЕМ УСТАНОВАМИ ПРОФЕСІЙНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У ВІДПОВІДНОСТІ ДО ВИМОГ ЗАКОНОДАВСТВА ЄС.....	92
<i>Курса С.</i> ПРАКТИКА СУДУ ЄС У СФЕРІ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ ТА ЇЇ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ.....	96
<i>Кучер О.</i> ФОРМУВАННЯ ВИМОГ ДО ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИКІВ ТА ЇЇХ ВПЛИВ НА СИСТЕМУ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ: ДОСВІД ЄС.....	101

ПОРЯДОК ІНФОРМУВАННЯ УЧАСНИКІВ ПЕНСІЙНИХ СХЕМ УСТАНОВАМИ ПРОФЕСІЙНОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У ВІДПОВІДНОСТІ ДО ВИМОГ ЗАКОНОДАВСТВА ЄС

Швагер О. А.

*кандидат юридичних наук, асистент кафедри міжнародного,
європейського права та порівняльного правознавства
Навчально-наукового інституту права
Сумського державного університету*

Європейський Союз заснований на прагненні держав-членів «поглибити солідарність між своїми народами» та сприяти створенню «зони свободи, безпеки та справедливості». Реалізації цих прагнень в тому числі сприяє створення дієвої системи соціального та пенсійного забезпечення, де всім учасникам забезпечується рівний доступ до послуг. Одним із найважливіших питань у цьому контексті є інформаційна політика пенсійних установ, яку вони реалізують у відповідності до стандартів Європейського Союзу. Установи професійного пенсійного забезпечення та інші суб'єкти ринку фінансових послуг все більше зацікавлені в покращенні комунікації зі споживачами щодо пенсій.

Відповідно до положень Директиви (ЄС) 2016/2341 Європейського Парламенту та Ради від 14 грудня 2016 року про діяльність та нагляд за установами професійного пенсійного забезпечення (IORPs) визначено інформацію, яку потрібно надавати перспективним членам, членам та бенефіціарам (розділ IV). Беручи до уваги характер установленої пенсійної схеми, держави-члени забезпечують, щоб кожна IORP, зареєстрована або авторизована на їхніх територіях, забезпечувала:

- потенційних членів: принаймні інформацією, викладеною в статті 41;
- членів: принаймні інформацією, викладеною в статтях 37–40, 42 і 44;
- бенефіціарів: принаймні інформацією, викладеною в статтях 37, 43 і 44 Директиви (ЄС) 2016/2341 Європейського Парламенту та Ради від 14 грудня 2016 року про діяльність та нагляд за установами професійного пенсійного забезпечення (IORPs).

Зазначена інформація, повинна мати усі перелічені ознаки, тобто бути:

- регулярно оновлюваною;
- написаною чітко, з використанням чіткої, стислої та зрозумілої мови, уникаючи використання жаргону та технічних термінів, замість яких можна використовувати повсякденні слова;
- не вводити в оману й повинна бути забезпечена узгодженість словникового запасу та змісту;
- поданою так, щоб її було легко читати;
- доступною офіційною мовою держави-члена, чиє соціальне та трудове законодавство, що стосується сфери професійних пенсійних схем, застосовується до відповідної пенсійної схеми;
- надана потенційним членам, членам і бенефіціарам безкоштовно за допомогою електронних засобів, зокрема на тривалому носії, за допомогою веб-сайту, або на папері.

ЕІОРА розробила дві моделі звітів про пенсійні виплати, щоб надати практичні вказівки щодо впровадження щорічного інформаційного документа, який ІОРП повинні надсилати своїм членам після впровадження Директиви (ЄС) 2016/2341 Європейського Парламенту та Ради від 14 грудня 2016 року про діяльність та нагляд за установами професійного пенсійного забезпечення (ІОРП). Такий типовий документ дозволить надати членам чітку інформацію про їх пенсійний фонд і допоможуть їм ухвалити більш обґрунтоване рішення щодо своїх пенсійних заощаджень. Обидві моделі були розроблені відповідно до принципів, визначених ЕІОРА у своєму звіті про пенсійні виплати відповідно до положень Директиви (ЄС) 2016/2341 Європейського Парламенту та Ради від 14 грудня 2016 року про діяльність та нагляд за установами професійного пенсійного забезпечення (ІОРП). Вони були розроблені спеціально для схем із визначеними внесками та, хоча містять однакову інформацію, відображають різні комунікаційні стилі [2]. Ця довідка допоможе членам пенсійного фонду одержати краще уявлення про свій пенсійний фонд, дохід, який вони могли б отримати, коли вийдуть на пенсію, і тим самим допоможе їм ухвалити більш обґрунтоване рішення, коли збиратиметься на пенсію [3, с. 201].

Загальні питання про розкриття інформації щодо чинної пенсійної схеми передбачені в статті 37 Директиви (ЄС) 2016/2341 Європейського Парламенту та Ради від 14 грудня 2016 року про

діяльність та нагляд за установами професійного пенсійного забезпечення (IORPs).

Держави-члени щодо кожної установи професійного пенсійного забезпечення, зареєстрованої або авторизованої на їхній території, забезпечують достатню поінформованість членів та бенефіціарів про відповідну пенсійну схему, якою керує така установа, зокрема щодо:

- назви установи професійного пенсійного забезпечення, держави-члена, у якій вона зареєстрована або авторизована, та назви її компетентного органу;

- прав та обов'язків сторін, залучених до пенсійної схеми;

- відомостей про інвестиційний профіль;

- характер фінансових ризиків, які несуть учасники та бенефіціари;

- умов щодо повних або часткових гарантій за пенсійною схемою або певного рівня виплат або, якщо гарантія не надається за пенсійною схемою, заяву про це;

- механізмів захисту накопичених прав або механізми зменшення виплат, якщо такі є;

- якщо учасники несуть інвестиційний ризик або можуть приймати інвестиційні рішення, інформації про минулі результати інвестицій, пов'язаних із пенсійною схемою, щонайменше за п'ять років або за всі роки, упродовж яких діяла схема, якщо це менше п'яти років;

- структуру витрат, що несуть учасники та бенефіціари, для схем, які не передбачають певного рівня виплат;

- варіанти, доступні членам і бенефіціарам щодо отримання пенсійних виплат;

- у разі, якщо учасник має право передати пенсійні права, додаткову інформацію про заходи, пов'язані з такою передачею.

Для схем, у яких учасники несуть інвестиційний ризик і які передбачають більше одного варіанта з різними профілями інвестування, учасники повинні бути проінформовані про умови щодо діапазону доступних варіантів інвестування та, якщо це застосовно, варіант інвестування за замовчуванням та правило пенсійної схеми для виділення певного учасника варіанту інвестування.

Члени та бенефіціари або їхні представники повинні одержувати впродовж розумного часу будь-яку відповідну інформацію щодо змін до правил пенсійної схеми. Крім того, установи професійного пенсійного забезпечення мають надати їм пояснення щодо

впливу на членів і бенефіціарів значних змін технічних резервів. Установа професійного пенсійного забезпечення надає загальну інформацію про пенсійну схему, викладену в статті 37 Директиви (ЄС) 2016/2341 Європейського Парламенту та Ради від 14 грудня 2016 року про діяльність та нагляд за установами професійного пенсійного забезпечення (IORPs).

Взаємодія установи професійного пенсійного забезпечення та членів або бенефіціарів пенсійних схем є важливою соціальною взаємодією, оскільки пенсійні послуги лежать в основі фінансового благополуччя людини. Негативний досвід роботи з постачальником пенсійного забезпечення може призвести до негативних настроїв учасників пенсійних схем та стати перешкодою для ефективної та результативної взаємодії між ними, тим самим перешкоджаючи оптимальним результатам як для установи професійного пенсійного забезпечення, так і для членів або бенефіціарів пенсійних схем.

Література:

1. Directive (EU) 2016/2341 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2016 on the activities and supervision of institutions for occupational retirement provision (IORPs) (recast)
URL: <http://data.europa.eu/eli/dir/2016/2341/oj>

2. Model Pension Benefit Statements
URL: https://www.eiopa.europa.eu/publications/model-pension-benefit-statements_en.

3. Європейські стандарти захисту прав споживачів фінансових послуг : навчальний посібник / М. В. Плотнікова, Л. Д. Руденко, О. А. Швагер. Суми : Сумський державний університет, 2023. 332 с.